SOSYAL BİLGİLER

6. SINIF

YAZILIYA HAZIRLIK

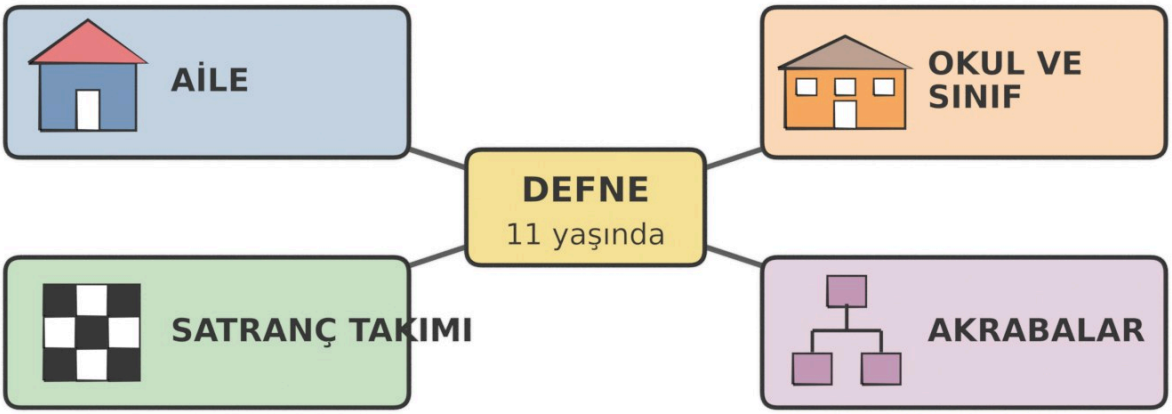
1. DÖNEM - 1. ORTAK YAZILI · SENARYO 5

TYMM 2026-2027

Hazırlayan: **Murat Altun**

Bu sorular Claude tarafından hazırlanmıştır.

1. Defne, ortaokul 6. sınıf öğrencisidir. Sabahları okula gitmeden önce 4 yaşındaki kardeşi Ali'nin kahvaltı yapmasına yardım eder. Sınıfında her hafta farklı bir öğrenci sınıf başkanı olur; bu hafta sıra Defne'dedir. Hafta sonları okulun satranç takımıyla çalışır, pazar akşamları da anneannesini ziyaret eder. (Bu metin soru için hazırlanmıştır.)

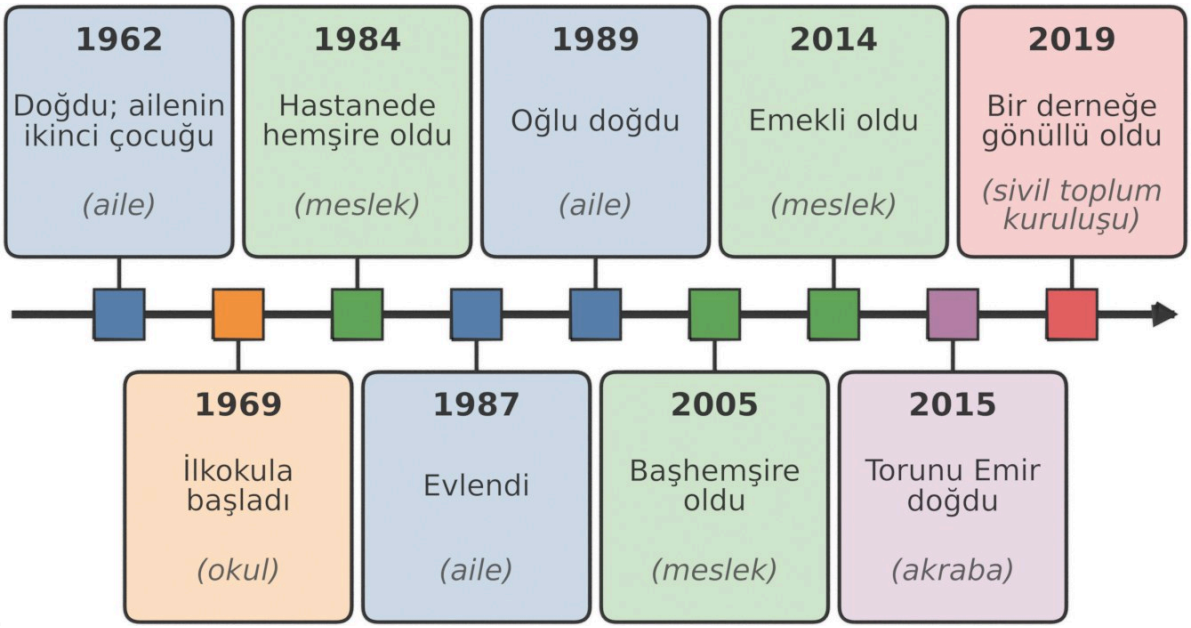


1.1. Görseldeki her grup için Defne'nin o gruptaki bir rolünü metinden yararlanarak yazınız. (8 puan)

1.2. Defne'nin rollerinden doğuştan ya da akrabalık bağıyla kazandığı bir rolü ve kendi isteği ya da çabasıyla sonradan kazandığı bir rolü yazınız. (4 puan)

1.3. Defne'nin sınıf başkanı rolünü ve abla rolünü zaman içinde değişme bakımından karşılaştırınız. (3 puan)

2. Emir, Sosyal Bilgiler dersindeki söyleşi çalışması için babaannesi Nermin Hanım ile görüşmüştür. Babaannesinin hayatı boyunca dâhil olduğu grupları ve önemli olayları aşağıdaki tarih şeridinde göstermiştir. (Bu metin soru için hazırlanmıştır.)



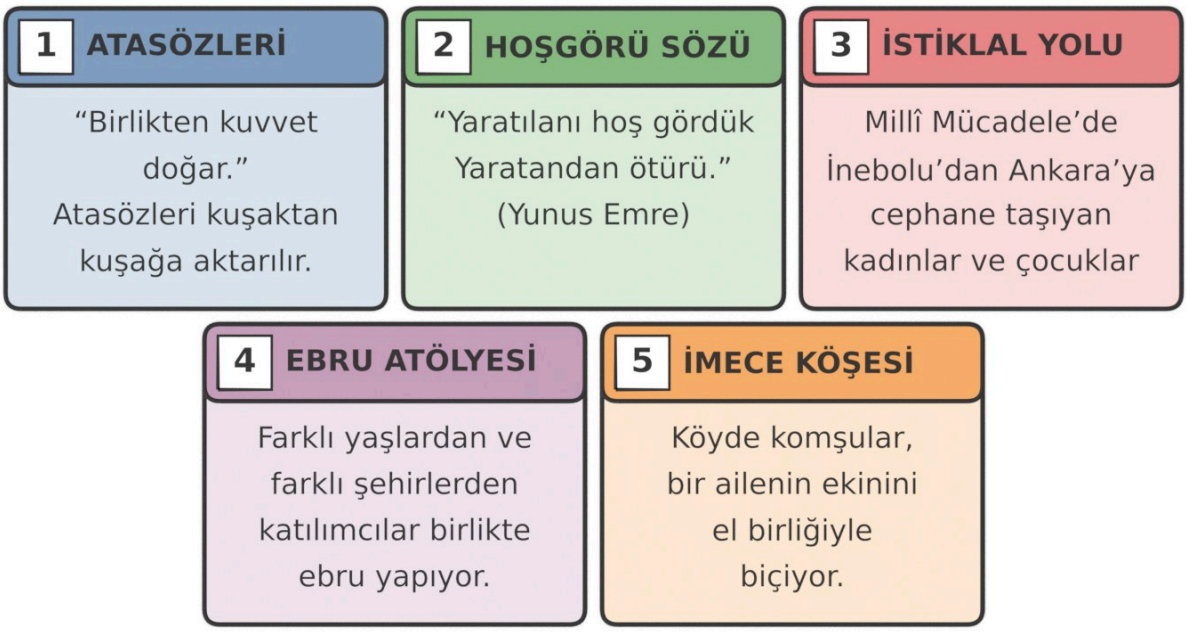
2.1. Tarih şeridinden yararlanarak Nermin Hanım'ın geçmişte dâhil olduğu ama bugün artık içinde yer almadığı bir grubu ve doğuştan kazanıp hayatı boyunca sürdürdüğü bir rolünü yazınız. (4 puan)

2.2. Nermin Hanım'ın 1969'daki öğrenci rolü ile 1984'teki hemşire rolünü aşağıdaki tabloda hak ve sorumluluklar bakımından karşılaştırınız. (6 puan)

Rol	Dâhil olduğu grup	Bir hakkı	Bir sorumluluğu
Öğrenci (1969)	.....	.....	.....
Hemşire (1984)	.....	.....	.....

2.3. Nermin Hanım'ın rollerinin değişmesinde etkili olan iki etkeni tarih şeridinden örnek vererek yazınız. Bu tarih şeridinden gruplar ve roller hakkında nasıl bir sonuca ulaşılabileceğini belirtiniz. (5 puan)

3. Okulda düzenlenen Kültür Şenliği'nde 6. sınıf öğrencileri beş farklı köşe hazırlamıştır. Köşelerin tanıtım kartları aşağıda verilmiştir. (Bu metin soru için hazırlanmıştır.)



3.1. Her köşenin kültürel bağlarımızı oluşturan ögelerden (dil, din, tarih, sanat, gelenek-görenek) hangisiyle ilgili olduğunu yazınız. Her ögeyi bir kez kullanınız. (5 puan)

3.2. Köşelerden ikisini seçiniz. Seçtiğiniz köşelerde tanıtılan kültürel ögenin toplumsal birliğe etkisini birer örnekle açıklayınız. (10 puan)

3.3. Şenliğin girişine asılmak üzere, kültürel bağlarımızın ve millî değerlerimizin toplumsal birliğe etkisini anlatan bir slogan yazınız. (5 puan)

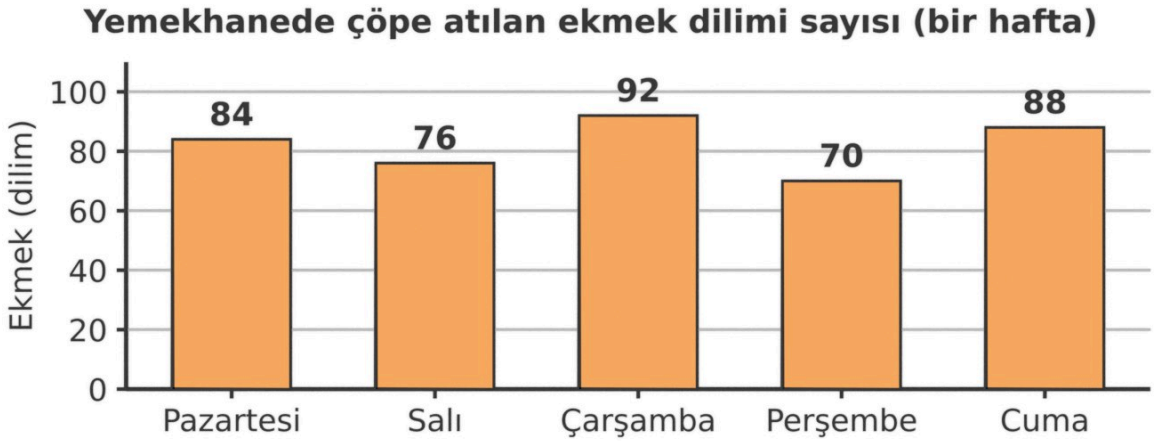
4. 6 Şubat 2023'te Kahramanmaraş merkezli depremler yaşandığında ülkemizin dört bir yanından insanlar depremzedelere yardım etmek için harekete geçmiştir. Aşağıdaki bilgi kartlarında bu dayanışmadan örnekler verilmiştir. (Bilgiler Sosyal Bilgiler 6 ders kitabından alınmıştır.)



4.1. Bilgi kartlarında anlatılan davranışlarda öne çıkan iki millî değeri yazınız. (4 puan)

4.2. Kültürel bağlarımızın ve millî değerlerimizin afet gibi zor zamanlarda toplumsal birliğe etkisini bilgi kartlarından bir örnekle yorumlayınız. (6 puan)

5. Bir ortaokulda her gün yaklaşık 400 öğrenci yemekhanede öğle yemeği yemektedir. Okul meclisi, yemekhanede çöpe atılan ekmek dilimlerini bir hafta boyunca saymış ve sonuçları grafikte göstermiştir. (Bu metin soru için hazırlanmıştır.)



Okul meclisi toplantısında iki grup şu görüşleri savunmuştur:

	1. grup	2. grup
Sorunun nedeni	Ekmek dilimleri çok kalın kesiliyor; özellikle 5. sınıf öğrencileri dilimin hepsini yiyemiyor.	Öğrenciler ihtiyacından fazla ekmek alıyor; israfın zararlarını düşünmüyor.
Çözüm önerisi	Ekmekler daha ince dilimlenmeli.	Yemekhaneye israfla ilgili afişler asılmalı.

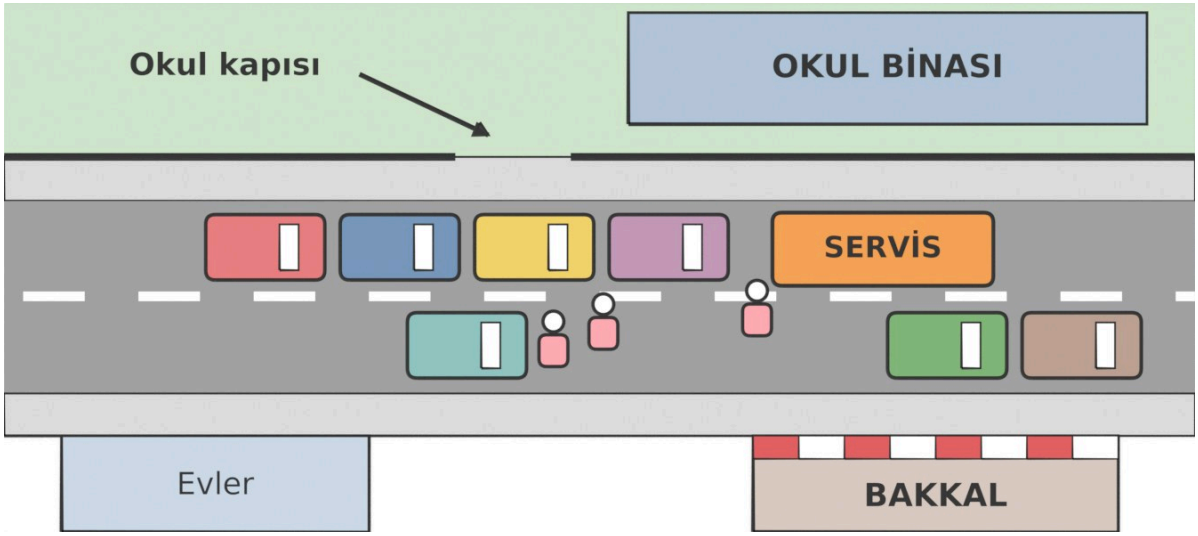
5.1. Grafikten yararlanarak yemekhanedeki toplumsal sorunun adını ve bir haftada çöpe atılan toplam ekmek dilimi sayısını yazınız. (3 puan)

5.2. İki grubun sorunun nedenine ilişkin görüşlerinin farkını yazınız. (3 puan)

5.3. Grupların çözüm önerilerinden birini seçerek bu önerinin bir güçlü ve bir zayıf yönünü yazınız. (4 puan)

5.4. İki grubun görüşlerini de dikkate alarak bu sorun için uygulanabilir yeni bir çözüm önerisi geliştiriniz ve önerinizi bir gerekçeyle savununuz. (5 puan)

6. Bir ortaokulun önündeki sokakta sabahları ders başlamadan önce büyük bir karışıklık yaşanmaktadır. Görselde bu sokağın sabah 8.20'deki durumu gösterilmiştir. Okul meclisinin düzenlediği toplantıda farklı kişiler şu görüşleri dile getirmiştir. (Bu metin soru için hazırlanmıştır.)



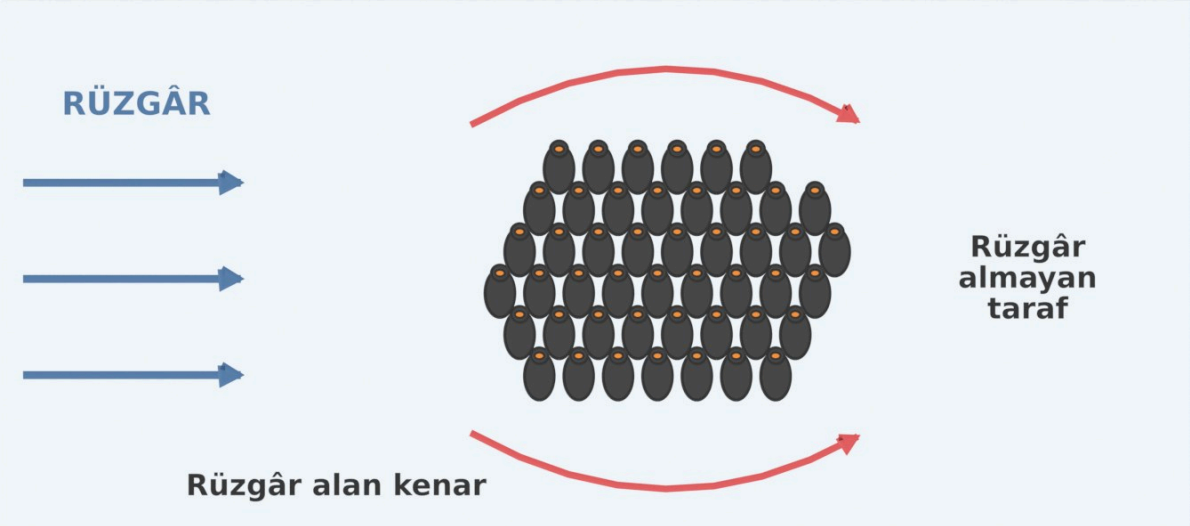
Kişi	Görüşü
Veli Ayşe Hanım	"İşe yetişmek için çocuğumu okul kapısının hemen önünde bırakmak zorundayım."
6. sınıf öğrencisi Can	"Arabaların arasından geçerken çok korkuyorum. Sokakta yaya geçidi yok."
Bakkal Hasan Bey	"Araçlar dükkânımın önüne park ediliyor; müşterilerim duracak yer bulamıyor."
Servis şoförü Murat Bey	"Bütün araçlar aynı anda geldiği için öğrencileri güvenle indiremiyorum."

6.1. Okul önündeki sorunun nedenine ilişkin veli Ayşe Hanım'ın ve servis şoförü Murat Bey'in bakış açılarını benzer ve farklı yönleriyle karşılaştırınız. (4 puan)

6.2. Sorunun çözümü için en az iki kişinin görüşünü dikkate alan iki çözüm önerisi geliştiriniz. Her önerinizde kimin görüşünü dikkate aldığınızı belirtiniz. (6 puan)

6.3. Bakkal Hasan Bey'in önerilerinizden birine "Bu öneri benim işimi zorlaştırır." diyerek itiraz ettiğini düşününüz. Hasan Bey'in kaygısını da dikkate alarak önerinizi nasıl düzenleyeceğinizi ve savunacağınızı yazınız. (5 puan)

7. İmparator penguenleri, Antarktika'da sıcaklığın −40 °C'ye kadar düşebildiği ve sert rüzgârların estiği kış aylarında birbirine sokularak kalabalık gruplar oluşturur. Grubun rüzgâr alan kenarındaki penguenler en çok üşüyenlerdir. Bu penguenler zamanla grubun yanlarından yürüyerek rüzgâr almayan tarafa geçer ve kalabalığa sokulur. Böylece rüzgâra karşı kenarda durma sırası sürekli değişir ve hiçbir penguen uzun süre soğukta kalmaz. (Bu metin soru için hazırlanmıştır.)



7.1. Penguenlerin karşılaştığı sorunu ve bu soruna buldukları çözümü yazınız. (4 puan)

7.2. Sınıfınızda "Mahallemizde yalnız yaşayan yaşlı komşularımız kış aylarında alışveriş yapmakta zorlanıyor." sorunu tartışılmaktadır. Penguenlerin davranışından yola çıkarak bu soruna birlikte hareket etmeye dayalı bir çözüm önerisi yazınız. Bir arkadaşınızın "Herkes kendi işini kendisi görmeli." görüşüne karşı önerinizi savununuz. (6 puan)

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE BECERİLER

SORU NO	ÖĞRENME ÇIKTISI	BECERİLER
1	SB.6.1.1. Dâhil olduğu grupların ve bu gruplardaki rollerinin zaman içerisinde değişebileceğine ilişkin çıkarım yapabilme	KB2.10. Çıkarım Yapma
2	SB.6.1.1. Dâhil olduğu grupların ve bu gruplardaki rollerinin zaman içerisinde değişebileceğine ilişkin çıkarım yapabilme	KB2.10. Çıkarım Yapma, KB2.7. Karşılaştırma
3	SB.6.1.2. Kültürel bağlarımızın ve millî değerlerimizin toplumsal birliğe etkisini yorumlayabilme	KB2.14. Yorumlama
4	SB.6.1.2. Kültürel bağlarımızın ve millî değerlerimizin toplumsal birliğe etkisini yorumlayabilme	KB2.14. Yorumlama
5	SB.6.1.3. Toplumsal hayatta karşılaşılan sorunlara yönelik çözüm önerilerini müzakere edebilme	SBAB5. Sosyal Katılım (SBAB5.4. Müzakere Etme)
6	SB.6.1.3. Toplumsal hayatta karşılaşılan sorunlara yönelik çözüm önerilerini müzakere edebilme	SBAB5. Sosyal Katılım (SBAB5.4. Müzakere Etme)
7	SB.6.1.3. Toplumsal hayatta karşılaşılan sorunlara yönelik çözüm önerilerini müzakere edebilme	SBAB5. Sosyal Katılım (SBAB5.4. Müzakere Etme)

PUANLAMA TABLOSU							
1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**	**TOPLAM**
15	*15*	*20*	*10*	*15*	*15*	*10*	***100***

Bu sınav, 2026-2027 eğitim öğretim yılı 1. dönem konu-soru dağılım tablosundaki 1. ortak yazılı **Senaryo 5** dağılımına göre, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli 6. sınıf öğretim programı esas alınarak hazırlanmıştır. Hazırlayan: Murat Altun. Bu sorular Claude tarafından hazırlanmıştır. Millî Eğitim Bakanlığının resmî yayını değildir; görseller Blender ile oluşturulmuştur.

ÇÖZÜMLER

1. Doğru cevap:

- 1.1 **(8 puan)**: Her grup için doğru yazılan bir rol 2 puandır (4 × 2 = 8 puan). Aile: abla, çocuk (kız evlat); okul ve sınıf: öğrenci, sınıf başkanı, sınıf arkadaşı; satranç takımı: oyuncu (sporcu, takım arkadaşı); akrabalar: torun. Rolün yazıldığı grup yanlışsa (ör. aile için "öğrenci") o gruba puan verilmez.
- 1.2 **(4 puan)**: Doğuştan ya da akrabalık bağıyla kazanılan rol: abla, çocuk (kız evlat) veya torun **(2 puan)**. Sonradan kazanılan rol: öğrenci, sınıf başkanı veya satranç takımı oyuncusu **(2 puan)**.
- 1.3 **(3 puan)**: Sınıf başkanlığının her hafta başka bir öğrenciye geçtiği için kısa sürede değişen (sona eren) bir rol olduğunu belirtme **(1 puan)**. Abla rolünün akrabalık bağına dayandığı için hayat boyu süreceğini belirtme **(1 puan)**. Abla rolü sürse de Defne büyüdükçe ve kardeşi büyüdükçe bu roldeki sorumluluklarının değişebileceğini belirtme **(1 puan)**.

Örnek doğru cevap:

1.1. Ailede ablalık yapar. Okulda öğrencidir ve bu hafta sınıf başkanıdır. Satranç takımında oyuncudur. Akrabaları arasında anneannesinin torunudur.

1.2. Ablalık, akrabalık bağıyla kazandığı bir roldür. Satranç takımındaki oyunculuk ise kendi isteğiyle takıma katılarak sonradan kazandığı bir roldür.

1.3. Sınıf başkanlığı bir hafta sonra başka bir arkadaşına geçeceği için kısa sürede değişir. Abla rolü ise kardeşi olduğu sürece, yani hayat boyu devam eder. Ancak Defne büyüdükçe ablalık sorumlulukları değişebilir; örneğin bugün kahvaltıda yardım ederken ileride kardeşine ders çalıştırabilir.

Yanlış cevap: Rol yerine grup adı yazmak (ör. "aile", "takım"); metinde geçmeyen roller yazmak (ör. "kaleci", "öğretmen"); öğrenciliği doğuştan kazanılan rol, ablalığı sonradan kendi isteğiyle seçilen rol olarak göstermek; "İki rol de hiç değişmez." ya da "İki rol de her hafta değişir." demek puan almaz. Cevap verilmemesi durumunda 0 puan verilir.

2. Doğru cevap:

- 2.1 **(4 puan)**: Artık içinde yer almadığı grup: okul (öğrenciliği bitmiştir) ya da hastane çalışanları / sağlık meslek grubu (2014'te emekli olmuştur) **(2 puan)**. Doğuştan kazanıp sürdürdüğü rol: kız evlat (çocuk) ya da kardeş (ailenin ikinci çocuğu olduğu için) **(2 puan)**. "Anne", "eş", "babaanne" gibi sonradan kazanılan ama bugün de süren roller için bu bölümden 1 puan verilir.
- 2.2 **(6 puan)**: Tablodaki her doğru hücre 1 puandır. Öğrenci: grup okul (sınıf); hak eğitim almak, okulun imkânlarından (kütüphane, ders araçları) yararlanmak; sorumluluk derslere düzenli katılmak, ödevlerini yapmak, okul kurallarına uymak. Hemşire: grup hastane çalışanları (sağlık meslek grubu); hak emeğinin karşılığında ücret (maaş) almak, izin kullanmak; sorumluluk hastaların bakımını özenle yapmak, nöbetlerine zamanında gelmek, hasta bilgilerini gizli tutmak.
- 2.3 **(5 puan)**: Tarih şeridinden örnekle açıklanan her etken 2 puandır (2 × 2 = 4 puan). Kabul edilen etkenler: yaşın ilerlemesi (zamanın geçmesi), eğitim alma (1969 ilkokula başlama), meslek edinme ve meslekte yükselme (1984 hemşire, 2005 başhemşire), evlenme (1987), çocuk ve torun sahibi olma (1989, 2015), emeklilik (2014), kendi isteğiyle gönüllü olma (2019). Örnek verilmeden yalnızca etkenin adı yazılırsa her etken için 1 puan verilir. Sonuç: dâhil olunan grupların ve rollerin zaman içinde değiştiği; bazı rollerin sona erip yeni rollerin eklendiği, akrabalık rollerinin ise hayat boyu sürdüğü yargısı **(1 puan)**.

Örnek doğru cevap:

2.1. Nermin Hanım 2014'te emekli olduğu için artık hastane çalışanları grubunda yer almamaktadır. Ailenin ikinci çocuğu olarak doğduğu için kardeş rolünü hayatı boyunca sürdürmektedir.

2.2.

Rol	Dâhil olduğu grup	Bir hakkı	Bir sorumluluğu
Öğrenci (1969)	Okul	Eğitim almak	Ödevlerini zamanında yapmak
Hemşire (1984)	Hastane çalışanları (meslek grubu)	Çalışmasının karşılığında maaş almak	Hastaların bakımını özenle yapmak

2.3. Meslek edinmek etkili olmuştur: Nermin Hanım 1984'te hemşire olunca meslek grubuna katılmıştır. Evlenmek ve çocuk sahibi olmak da etkili olmuştur: 1987'de evlenince eş, 1989'da oğlu doğunca anne rolünü üstlenmiştir. Buna göre insanların dâhil olduğu gruplar ve bu gruplardaki rolleri zaman içinde değişir; bazı roller sona ererken yeni roller eklenir.

Yanlış cevap: Bugün de içinde bulunduğu aile ya da dernek grubunu "artık yer almadığı grup" olarak yazmak; hak ile sorumluluğu karıştırmak (ör. öğrencinin hakkı olarak "ödev yapmak" yazmak); rollerin değişmesine tarih şeridiyle ilgisiz etkenler (ör. "hava durumu") yazmak; "Roller hiç değişmez." sonucuna varmak puan almaz. Cevap verilmemesi durumunda 0 puan verilir.

3. Doğru cevap:

- 3.1 **(5 puan)**: Her doğru eşleştirme 1 puandır: 1. köşe dil (atasözleri), 2. köşe din (Yunus Emre'nin İslam'ın sevgi ve hoşgörü anlayışını yansıtan sözü), 3. köşe tarih (Millî Mücadele ve İstiklal Yolu), 4. köşe sanat (geleneksel Türk sanatlarından ebru), 5. köşe gelenek-görenek (imece).
- 3.2 **(10 puan)**: Seçilen her köşe 5 puandır. Kültürel ögenin insanları nasıl bir araya getirdiğini ya da hangi ortak duyguyu güçlendirdiğini doğru açıklama **(3 puan)**, açıklamayı karttaki ya da günlük hayattan bir örnekle destekleme **(2 puan)**. Kabul edilen açıklamalar: Dil: ortak dil insanların anlaşmasını sağlar; atasözleri ortak değerleri ve deneyimleri kuşaktan kuşağa aktararak birlik duygusunu güçlendirir ("Birlikten kuvvet doğar."). Din: İslam'ın sevgi, hoşgörü ve kardeşlik anlayışı insanların birbirini olduğu gibi kabul etmesini ve barış içinde yaşamasını sağlar. Tarih: Millî Mücadele'de kadın, yaşlı, çocuk demeden herkesin vatan için birlikte çalışması ortak bir tarih bilinci oluşturur; bu olayları hatırlamak bugün de vatanseverlik ve birlik duygusunu güçlendirir. Sanat: ebru gibi sanatlar farklı yaşlardan ve farklı yerlerden insanları bir araya getirir, dostluk bağlarının kurulmasını ve iletişimi kolaylaştırır. Gelenek-görenek: imece gibi gelenekler yardımlaşma ve dayanışmayı yaşatır, insanların birbirine güvenini artırır.
- 3.3 **(5 puan)**: Sloganda kültürel bağlardan ya da millî değerlerden en az birinin yer alması **(2 puan)**, bunun birlik ve beraberliğe etkisinin ifade edilmesi **(2 puan)**, sloganın kısa, anlaşılır ve özgün olması **(1 puan)**. Yalnızca "Kültürümüzü koruyalım." gibi birlik vurgusu taşımayan sloganlar 2 puan alır.

Örnek doğru cevap:

3.1. 1. köşe: dil, 2. köşe: din, 3. köşe: tarih, 4. köşe: sanat, 5. köşe: gelenek-görenek.

3.2. İmece köşesi (gelenek-görenek): İmece geleneğinde komşular bir ailenin işini karşılık beklemeden birlikte yapar. Bu gelenek yardımlaşma ve dayanışmayı yaşatır; insanlar zor zamanlarda yalnız olmadıklarını bilir ve birbirlerine daha çok güvenir. Ebru atölyesi (sanat): Ebru yapmak için farklı yaşlardan ve farklı şehirlerden insanlar aynı masada buluşmuştur. Ortak bir sanatla uğraşmak bu insanlar arasında dostluk kurar ve birbirlerini daha iyi tanımalarını sağlar.

3.3. "Dilimiz, tarihimiz, geleneklerimiz bir; biz kültürümüzle biriz!"

Yanlış cevap: Bir ögeyi iki köşede kullanmak ya da köşeleri ögelerle yanlış eşleştirmek (ör. ebru atölyesine "tarih", atasözü panosuna "din" yazmak); toplumsal birliğe etkiyi açıklamadan yalnızca kartı tekrar yazmak; birlik ve beraberlikle ilgisi olmayan slogan yazmak puan almaz. Cevap verilmemesi durumunda 0 puan verilir.

4. Doğru cevap:

- 4.1 **(4 puan)**: Her doğru millî değer 2 puandır. Kabul edilen değerler: yardımlaşma, dayanışma, vatanseverlik, millet sevgisi, duyarlılık, fedakârlık, birlik ve beraberlik, sevgi.
- 4.2 **(6 puan)**: Ortak kültürel bağlar ve millî değerler sayesinde insanların birbirini tanımasa da kardeş gibi gördüğünü ve zor zamanda birlikte hareket ettiğini belirtme **(3 puan)**; bu yorumu bilgi kartlarındaki bir örnekle (70 ilden gönüllülerin bölgeye gitmesi, konutların depremzedelere açılması, çocukların ve yaşlıların birikimlerini bağışlaması) destekleme **(2 puan)**; bu dayanışmanın yaraların daha hızlı sarılmasına ve milletin birbirine güveninin artmasına katkısını belirtme **(1 puan)**.

Örnek doğru cevap:

4.1. Yardımlaşma ve vatanseverlik.

4.2. Aynı vatanda yaşayan, aynı dili konuşan, ortak tarihe ve değerlere sahip insanlar zor bir günde birbirini yalnız bırakmamıştır. Örneğin ülkemizin 70 ilinden on binlerce gönüllü, tanımadıkları depremzedelere yardım etmek için deprem bölgesine gitmiştir. Bu dayanışma depremden etkilenen insanların yaralarının daha hızlı sarılmasını sağlamış, milletimizin birbirine olan güvenini ve birlik duygusunu güçlendirmiştir.

Yanlış cevap: Millî değer yerine kurum ya da olay adı yazmak (ör. "deprem", "kampanya", "AFAD"); bilgi kartını yorum yapmadan yalnızca tekrar etmek; afetlerin toplumsal birliği zayıflattığını söylemek puan almaz. Cevap verilmemesi durumunda 0 puan verilir.

5. Doğru cevap:

- 5.1 **(3 puan)**: Sorunun adı: ekmek (gıda) israfı **(1 puan)**. Toplam: 84 + 76 + 92 + 70 + 88 = 410 dilim (2 puan; işlem doğru, toplama hatalıysa 1 puan).
- 5.2 **(3 puan)**: 1. grubun sorunun nedenini ekmeğin sunuluş biçimine (dilimlerin kalınlığına), 2. grubun ise öğrencilerin davranışına ve israf konusundaki bilinç eksikliğine bağladığını belirtme. Fark tam ve doğru yazılırsa 3 puan, yalnızca bir grubun görüşü doğru açıklanırsa 1 puan verilir.
- 5.3 **(4 puan)**: Seçilen önerinin güçlü yönü **(2 puan)** ve zayıf yönü **(2 puan)**. İnce dilimleme için güçlü yön: kolay ve hemen uygulanabilir olması, öğrencilerin yiyebileceği kadar ekmek almasını sağlaması; zayıf yön: öğrencilerin israf alışkanlığını değiştirmemesi, ince dilimleri de fazla alıp atabilmeleri. Afiş için güçlü yön: öğrencilerin bilincini artırması, kalıcı davranış değişikliği sağlayabilmesi; zayıf yön: tek başına yeterli olmayabilmesi, zamanla dikkat çekmemesi, sonucunun hemen görülmemesi.
- 5.4 **(5 puan)**: Önerinin iki grubun görüşünü birlikte dikkate alması **(2 puan)**, uygulanabilir ve sürdürülebilir olması **(1 puan)**, öneriyi destekleyen mantıklı bir gerekçe yazılması **(2 puan)**. Örnek öneriler: ekmeklerin ince dilimlenip öğrencilerin istediği kadar dilim alması ve yemekhaneye haftalık israf sayısını gösteren bir pano asılması; "Tabağına yiyeceğin kadar al." kampanyası düzenlenip sınıflar arasında en az israf yapan sınıfın duyurulması; artan ekmeklerin değerlendirilmesi için okul aile birliğiyle iş birliği yapılması.

Örnek doğru cevap:

5.1. Yemekhanede ekmek israfı sorunu vardır. Bir haftada 84 + 76 + 92 + 70 + 88 = 410 dilim ekmek çöpe atılmıştır.

5.2. 1. grup sorunun nedenini ekmeklerin kalın dilimlenmesine bağlamaktadır. 2. grup ise sorunun nedenini öğrencilerin ihtiyacından fazla ekmek alması ve israfın zararlarını düşünmemesi olarak görmektedir.

5.3. Ekmeklerin ince dilimlenmesi hemen uygulanabilir ve öğrencilerin yiyebileceği kadar ekmek almasını kolaylaştırır. Ancak öğrenciler israfın zararını öğrenmezse ince dilimlerden de fazla alıp çöpe atabilir.

5.4. Ekmekler ince dilimlenmeli ve öğrenciler ihtiyacı kadar dilim almalıdır. Yemekhanenin girişine her gün çöpe atılan ekmek sayısını gösteren bir israf panosu asılmalıdır. Bu öneri, iki grubun görüşünü birleştirir: Hem ekmeğin sunuluş biçimi düzelir hem de öğrenciler her gün sonuçları gördükleri için israf konusunda bilinçlenir. Uygulaması kolay ve masrafsız olduğu için yıl boyunca sürdürülebilir.

Yanlış cevap: Toplamı grafikteki değerleri toplamadan yazmak ya da tek bir günün değerini toplam olarak vermek; iki grubun görüşünü aynı kabul etmek; güçlü ve zayıf yön yerine yalnızca öneriyi tekrar etmek; "Yemekhanede ekmek verilmesin." gibi öğrencilerin beslenme hakkını göz ardı eden, uygulanabilir olmayan öneriler yazmak puan almaz. Cevap verilmemesi durumunda 0 puan verilir.

6. Doğru cevap:

- 6.1 **(4 puan)**: Benzer yön: iki kişi de sorunun araçların sabah aynı saatte okul kapısının önünde toplanmasından kaynaklandığını düşünmektedir **(2 puan)**. "İkisi de öğrencileri araçla okul kapısına bırakmak zorundadır." gibi iki kişinin ortak durumunu doğru belirten yakın cevaplar da kabul edilir. Farklı yön: Ayşe Hanım sorunu kendi zaman sıkıntısı ve çocuğunu kapıya bırakma ihtiyacı açısından görürken Murat Bey araç yoğunluğu nedeniyle öğrencileri güvenle indirebileceği bir alanın olmaması açısından görmektedir **(2 puan)**.
- 6.2 **(6 puan)**: Her öneri 3 puandır: uygulanabilir ve sorunu azaltan bir öneri **(2 puan)**, önerinin hangi kişilerin görüşünü dikkate aldığının belirtilmesi **(1 puan)**. Örnek öneriler: belediyeden okul önüne yaya geçidi, hız kesici ve uyarı levhası yapılmasının istenmesi (Can, Murat Bey); okul kapısının biraz ilerisine velilerin kısa süre durup çocuklarını bırakacağı bir "bırak ve git" alanı ayrılması (Ayşe Hanım, Hasan Bey, Murat Bey); servis araçları ile veli araçlarının farklı saatlerde gelmesi ya da sınıfların okula giriş saatlerinin birkaç dakika arayla düzenlenmesi (Murat Bey, Ayşe Hanım); nöbetçi öğretmenler ve okul trafik ekibinin sabahları geçişlere yardım etmesi (Can).
- 6.3 **(5 puan)**: Hasan Bey'in kaygısını anlayıp kabul etme **(1 puan)**; öneride bu kaygıyı gideren bir düzenleme yapma, ör. araçların dükkânın önünde değil başka bir yerde durmasını sağlama, durma süresini sınırlama **(2 puan)**; önerinin herkese, Hasan Bey'e de yarar sağlayacağını gerekçelendirerek savunma, ör. trafik açılınca müşterilerin dükkâna daha kolay ulaşması, çocukların güvenliğinin herkesin ortak sorumluluğu olması **(2 puan)**.

Örnek doğru cevap:

6.1. Ayşe Hanım da Murat Bey de sorunun, araçların sabah aynı anda okul kapısının önüne gelmesinden kaynaklandığını düşünmektedir. Ancak Ayşe Hanım sorunu işe geç kalmamak için çocuğunu kapının önünde bırakma zorunluluğu olarak görürken Murat Bey kalabalık yüzünden öğrencileri güvenle indiremediğini düşünmektedir.

6.2. Birinci öneri: Belediyeden okulun önüne yaya geçidi ve hız kesici yapılmasını isteyen bir dilekçe verilmelidir. Bu öneride Can'ın ve Murat Bey'in görüşlerini dikkate aldım. İkinci öneri: Okul kapısının 50 metre ilerisine velilerin çocuklarını hızlıca bırakıp ayrılacağı bir durma alanı ayrılmalı, servisler ise kapının önündeki ayrı bölümü kullanmalıdır. Bu öneride Ayşe Hanım'ın, Murat Bey'in ve Hasan Bey'in görüşlerini dikkate aldım.

6.3. Hasan Bey'in kaygısı haklıdır; çünkü dükkânının önü kapanırsa müşteri kaybeder. Bu nedenle durma alanını bakkalın önüne değil, sokağın diğer tarafına ayırırız ve araçların burada yalnızca bir dakika durmasına izin veririz. Böylece trafik açılır, müşteriler dükkâna rahatça gelebilir. Ayrıca öğrencilerin güvenliği mahallede yaşayan herkesin ortak sorumluluğudur; bu düzenleme hem çocukları hem de Hasan Bey'in işini korur.

Yanlış cevap: İki kişinin görüşünü aynı ya da tamamen ilgisiz göstermek; "Veliler çocuklarını okula getirmesin." gibi uygulanamaz ya da tek bir tarafı yok sayan öneriler yazmak; Hasan Bey'in kaygısını dikkate almadan yalnızca "Bu öneri doğrudur." demek puan almaz. Kimin görüşünü dikkate aldığı belirtilmeyen öneriler en fazla 2 puan alır. Cevap verilmemesi durumunda 0 puan verilir.

7. Doğru cevap:

- 7.1 **(4 puan)**: Sorun: çok düşük sıcaklık ve sert rüzgârda üşüme, donma tehlikesi **(2 puan)**. Çözüm: birbirine sokularak birlikte ısınmaları ve kenarda üşüyen penguenlerle içeridekilerin sırayla yer değiştirmesi; yani yükü paylaşmaları **(2 puan)**. Yalnızca "toplanıyorlar" yazıp sıra değiştirmeyi belirtmeyen cevaplar 1 puan alır.
- 7.2 **(6 puan)**: Birlikte hareket etmeye ve görev paylaşımına dayanan uygulanabilir bir öneri **(3 puan)**, ör. apartman ya da mahalle gönüllülerinin sırayla yaşlı komşuların alışverişini yapması, muhtarlık aracılığıyla bir dayanışma listesi oluşturulması, aileler ve öğrencilerin nöbetleşe ziyaret yapması. Arkadaşın görüşüne karşı önerinin savunulması **(3 puan)**: sorunun yalnız başına çözülemeyeceğini, görev paylaşılınca kimsenin yorulmadığını, yardımlaşmanın toplumsal birliği güçlendirdiğini ve bir gün herkesin yardıma ihtiyaç duyabileceğini gerekçe olarak gösterme.

Örnek doğru cevap:

7.1. Penguenler kışın çok soğuk ve rüzgârlı havada donma tehlikesiyle karşılaşır. Bu soruna karşı birbirine sokulup kalabalık bir grup oluşturarak ısınırlar. Rüzgâr alan kenarda duranlar sırayla grubun öbür tarafına geçer; böylece soğuğa dayanma işini paylaşırlar.

7.2. Penguenlerin sırayla kenarda durması gibi biz de görevleri paylaşabiliriz. Apartmanımızdaki aileler ve gönüllü öğrenciler bir liste hazırlayıp her hafta sırayla yaşlı komşularımızın alışverişini yapabilir. Arkadaşıma şöyle cevap veririm: Yaşlı komşularımız bu işi kendi başına yapamadığı için sorun yalnız bırakılırsa çözülmez. Görevi paylaşınca kimseye fazla yük düşmez. Ayrıca yardımlaşma mahallede güveni ve birliği artırır; bir gün biz de yardıma ihtiyaç duyabiliriz.

Yanlış cevap: Penguenlerin "sıcak bölgelere göç ettiğini" ya da "yuvalarına girdiğini" yazmak; ortak hareket içermeyen öneriler yazmak (ör. "Yaşlılar kışın alışverişe çıkmasın."); arkadaşın görüşüne hiçbir gerekçe göstermeden yalnızca "Yanlış düşünüyorsun." demek puan almaz. Cevap verilmemesi durumunda 0 puan verilir.